

ТУВЕ ЯНСОН
ПРИКЛЮЧЕНИЕТО С
ПОСЛЕДНИЯ ЗМЕЙ В СВЕТА

Превод от шведски: Теодора Джебарова, 1978

chitanka.info

Един четвъртък, към края на летните горещини, Муминтрол улови малко змейче в голямата яма, пълна с кафява вода, вдясно от дървото, на което татко му закачаше хамака си.

Естествено, той нямаше намерение да улови змей. Просто се опитваше да хване няколко от онези дребни гадинки, които фучаха насам-натам по тинята на дъното и да провери, как движат краката си, като плуват, и дали наистина плуват заднишком. Но като вдигна бързо стъкления буркан, в него имаше съвсем друго нещо.

— Кълна се във вечната си опашка! — прошепна Муминтрол благоговейно. Той държеше буркана в двете си лапки и не можеше да откъсне очи от него.

Змеят не беше по-голям от кибритена кутийка и плуваше из водата с грациозни движения на прозрачните си криле, които бяха красиви като перките на златна рибка.

Но никоя златна рибка не е била тъй ослепително позлатена, като този миниатюрен змей. На слънцето целият блестеше от злато, шиповете му също бяха златни, а главичката му бе яркозелена и очите — жълти като лимон. Шестте позлатени крачета имаха по една мъничка зелена лапа, а и краят на опашката му преливаше в зелено. Беше прекрасен.

Муминтрол завинти капака (с дупки за въздух) и внимателно сложи буркана в тревата. После легна по корем и се залови да разглежда змея отблизо.

Змеят доплува до стъклената стена и отвори муцунката си, пълна с мънички, мънички бели зъби.

„Сърдит е — помисли си Муминтрол. — Сърдит е, въпреки че е толкова страшно малък. Какво да направя, за да го накарам да ме заобича?... И какво ли яде? Какво яде един змей...?“

Разтревожен и възбуден, той взе буркана и тръгна към къщата много предпазливо, за да не се удари змеят в стъклените стени. Беше ужасно мъничък и крехък.

— Ще се грижа за теб и ще те обичам — пошепна му Муминтрол. — Нощем ще ти позволявам да спиш на възглавницата ми. А когато порастеш и ме заобичаш, ще те водя да плуваме заедно в морето...

Татко Мумин се беше разшетал в тютюневата нива.

„Естествено, мога да му покажа змея. А може би по-добре да не му го показвам. Още не. Ще го държа няколко дни само за себе си, за да попривикне с мен. Ще си го имам като тайна, докато дойде време за най-веселото — да покажа змея на Снусмумрик.“

Муминтрол притисна буркана силно към себе си и тръгна към задната стълба с възможно най-безразличен вид. Другите бяха някъде пред верандата. Тъкмо когато тролчето щеше да се шумугне в къщата, иззад варела за вода се подаде малката Мю и извика любопитно:

— Какво носиш там?

— Нищо — отвърна Муминтрол.

— Това е буркан — рече Мю и проточи врат. — Какво има в него? Защо го криеш?

Муминтрол хукна нагоре по стълбата и — право в стаята си. Сложи буркана върху масата, водата се плискаше силно, а змеят беше се свил на кълбо и загърнал глава с крилете си. Сега бавно се изправи и се озъби.

— Такова нещо няма да се случва повече — обеща Муминтрол. — Прости ми, миличък.

Той отвинти капака, та да може змеят да се огледа. После отиде до вратата и бутна резето. Не се знаеше, какво ще измисли Мю.

Когато се върна при змея, той беше изпъзлял от водата и седеше на ръба на буркана. Муминтрол протегна внимателно лапката си, за да го погали.

Изведнъж змеят отвори уста и изпусна малък облак дим. Червеното му езиче се стрелна навън като пламък и също така бързо се прибра.

— Ох! — извика Муминтрол, защото змеят го опари. Не много, но все пак.

Той се възхищаваше все повече от змея.

— Злобен ли си, а? — попита го той нежно. — Ужасно страшен и жесток, и свиреп, а? Ох, ти сладичък, миличък мой, ню-ню-ню!

Змеят изсъска.

Муминтрол се завря под леглото и измъкна оттам чекмеджето от нощната си масичка. В него имаше няколко курабии, доста поизсъхнали, половин сандвич и една ябълка. Муминтрол ги нарязва на ситни парченца и ги нареди на масата около змея. Той ги подуши, хвърли презрителен поглед към Муминтрол и внезапно изтича с

невероятна скорост до перваза на прозореца, където се нахвърли върху една голяма, тлъста августовска муха.

Мухата престана да бръмчи и започна да жужи. Змеят беше я сграбчил за врата с малките зелени лапки и ѝ духаше дим в очите.

Последва кратко „кръц-кръц“ с белите зъбки, устата зяпна и тлъстата муха изчезна. Змеят преглътна веднъж-дваж, облиза муцунката си, почеса се зад ухото и пренебрежително погледна тролчето с едно око.

— Колко си ловък! — възкликна Муминтрол. — Ох, ти мой мъничък, гуци-муци-пуци!

Тъкмо тогава мама Муминка удари долу кам-бим-баната, защото беше време за закуска.

— Сега бъди добричък и ме почакай — каза Муминтрол. — Ще се върна колкото е възможно по-скоро.

Той застана за миг неподвижно, вперил жаден поглед в този змей, който не беше никак гальовен и прошепна:

— Приятелче мое!

После хукна надолу по стълбата и излезе на верандата.

Мю още не беше натопила лъжицата си в попарата, когато подхвана:

— Има ги едни, дето кроят тайни неща в разни буркани.

— Дръж си устата! — обади се Муминтрол.

— Може да се предположи — продължи Мю, — че същите събират пиявици, попови прасета, а вероятно и огромни стоножки, които се размножават по сто пъти в минутата.

— Мамо — каза Муминтрол, — нали знаеш, че ако някой ден си имам едно животинче, което би се привързало към мен, тогава бих бил...

— Би-бил-унил-уви-крокодил — изреди Мю и започна да бълбука в чашата с млякото.

— Какво? — сепна се татко Мумин и вдигна поглед от вестника.

— Муминтрол е намерил някакво ново животно — обясни мама Муминка. — Хапе ли?

— Прекалено е малко, за да хапе така, че да се усети — смотолели синът ѝ.

— Скоро ли ще порасне? — попита Мюмлата. — Кога ще го видим? Знае ли да говори?

Муминтрол не отговори. Ето че пак му развалиха всичко. А всъщност би трябвало да бъде така: първо си имаш една тайна и после поднасяш на всички една изненада. Но когато живееш семейно, не ти оставят нито едното, нито другото. Знаят всичко от самото начало и изобщо вече не става весело.

— След ядене смятам да отида до реката — каза Муминтрол бавно и презрително. Презрително, като змей. — Мамо, кажи им да не влизат в стаята ми. Не отговарям за последиците.

— Добре — отвърна мама и погледна Мю. — Жива душа да не влиза в стаята му!

Муминтрол изяде с достойнство попарата си. А после се спусна през градината към моста.

Снусмумрик седеше пред палатката си и боядисваше един поплавък от корк. Муминтрол седна да го наблюдава и веднага започна да се радва отново на своя змей.

— Хъхъм — подхвана той. — Понякога семейството е много досадно нещо.

Снусмумрик избоботи нещо одобрително, без да извади лулата от устата си. Поседяха известно време и мълчаха в мъжко и приятелско разбирателство.

— Между другото, впрочем — забърбори изведнъж Муминтрол, — исках да те питам: Като се скиташ насам-натам, да си срещал някога някой змей по пътя си?

— Не става дума нито за саламандър, нито за гуцер или крокодил, така ли? — рече Снусмумрик след продължително мълчание. — А става дума именно за змей. Не, не съм. Те са се свършили.

— Може би — продума бавно Муминтрол, — може би е останал един-единствен и някой го е уловил в буркан.

Снусмумрик вдигна очи, хвърли остър поглед към него и видя, че тролчето е готово да се пръсне от възторг и напрежение. Затова само каза уклончиво:

— Не вярвам.

— Вероятно не е по-голям от кибритена кутия и бълва огън — продължи Муминтрол и се прозя.

— Невъзможно — възкликна Снусмумрик, защото знаеше как трябва да се подготви една изненада.

Приятелят му се загледа във въздуха и продължи:

— Един змей от чисто злато с мънички зелени лапки, който би могъл да се привърже ужасно предано към някого и да го следва навред... — И Муминтрол изведнъж скочи прав и се провикна: — Аз го намерих! Аз си намерих един собствен мъничък змей!

Докато отиваха към къщата, Снусмумрик уж премина през всички степени на недоверие, смайване и възхищение. Беше неповторим.

Изкачиха се по стълбата, отвориха предпазливо вратата и влязоха в таванската стаичка.

Бурканът с водата си стоеше на масата, но змеят беше изчезнал. Муминтрол го търси под леглото, зад скрина, завря се да го търси навсякъде и през цялото време го викаше:

— Приятелче мое... мъничко хути-хути-хути, хайде ела, доброто ми дребосъче...

— Слушай — рече по едно време Снусмумрик, — кацнал е на пердето.

И наистина, змеят седеше върху корнизата, точно под тавана.

— Как се е качил там? — разтревожи се Муминтрол. — Ами ако падне... Стой съвсем мирно. Почакай малко... Недей да говориш...

Той дръпна завивките от леглото си и ги постла на пода под прозореца. После взе старата мрежа за пеперуди на хемула, протегна се и я подложи под носа на змея.

— Хайде, хоп! — прошепна той. — Пили-пили-пили... Хайде, спокойно, съвсем спокойно...

— Ще го подплашиш — каза Снусмумрик.

Змеят зина и изсъска. Той заби зъбки в мрежата и забръмча като моторче. После изведнъж полетя из стаята и започна да описва кръгове точно под тавана.

— Той лети! Лети! — развика се Муминтрол. — Моят змей лети!

— Разбира се — каза Снусмумрик. — Не подскачай така. Стой съвсем мирно.

Змеят спря на едно място сред тавана, а крилете му трептяха бързо като на нощна пеперуда. Внезапно се спусна стремглаво надолу, ухапа Муминтрол така силно по ухото, че той изпищя, а сетне отлетя и кацна върху рамото на Снусмумрик.

Там змеят се намести близо до ухото му и започна да мърка със затворени очи.

— Брей, какъв палавник — удиви се Снусмумрик. — И колко е горещ. Какво прави?

— Обича те — промълви Муминтрол.

След обяд госпожица Снорк се прибра от посещение при бабата на малката Мю и разбира се, веднага научи, че Муминтрол е намерил змей.

Докато пиеха кафе, змеят седеше върху масата до чашата на Снусмумрик и ближеше лапките си. Беше ухапал всички освен Снусмумрик и колкото пъти се ядосаше, прогаряше някъде по една дупка.

— Ах, какъв е сладичък! — каза госпожица Снорк. — Как се казва?

— Няма си собствено име — промърмори Муминтрол. — Просто така — змей.

Той плъзна предпазливо лапката си по покривката, докато докосна едно от позлатените крачета. И хоп! Змеят се обърна, изсъска и пусна облаче дим.

— О, колко сладко! — извика госпожица Снорк.

Змеят се присламчи още по-близо до Снусмумрик и подуши лулата му. На онова място на покривката, където седеше дотогава, имаше кръгла, кафява дупка.

— Питам се, дали може да прогори и мушамена покривка — забеляза майката на Муминтрол.

— Като нищо! — заяви малката Мю. — Само да порасне още малко и ще подпали цялата къща. Помнете ми думата!

Тя грабна едно парче сладкиш и в същия миг змеят се нахвърли върху нея като малка златна фурия и я ухапа по лапата.

— Дявол такъв! — кресна Мю и перна змея със салфетката си.

— Ако употребяваш такива думи, ще те накажа — скара ѝ се веднага Мюмлата, но Муминтрол я прекъсна:

— Змеят не беше виновен! — извика той гневно. — Той помисли, че искаш да изядеш мухата, която седеше върху сладкиша.

— Ти и твоят змей! — развика се Мю тъй като лапката много я болеше. — Впрочем той изобщо не е твой, а на Снусмумрик, защото само него харесва!

За миг настъпи мълчание.

— Какво бърбори това хлапе — рече Снусмумрик и стана от масата — След няколко часа той ще разбере кой му е господар. Хайде! Бягай! Върви при господарчо!

Но змеят кацна пак на рамото му, вкопчи се здраво с шестте си лапички и забръмча като шевна машина Снусмумрик хвана животинчето в шепата си и го пхна под грейката на каната за кафе. После отвори стъклената врата и излезе в градината.

— Ще се задуши — възкликна Муминтрол и лекичко повдигна грейката.

Змеят се стрелна навън като светкавица, отлетя до прозореца, застана там с лапки, опрени в стъклото, и се загледа подир Снусмумрик. След мъничко започна да скимти и златният му цвят посивя чак до върха на опашката.

— Змейовете — обади се изведнъж бащата — са изчезнали от съзнанието на обществото преди около седемдесет години. Проверих в енциклопедията. Най-дълго се запазил един много чувствителен вид със силно вътрешно горене. Те са извънредно упорити и никога не променят мнението си...

— Благодаря за кафето — смотолеви Муминтрол и се надигна. — Отивам си горе.

— Кажи, синко, на верандата ли да остане твоят змей — попита го майка му, — или ще го вземеш със себе си?

Муминтрол не отговори.

Отиде до вратата и я отвори. Искри се разхвърчаха, когато змеят излетя навън, а госпожица Снорк извика:

— Недей! Никога вече няма да го хванеш! Защо направи така? Аз дори не успях да го разгледам добре.

— Върви да го разгледаш при Снусмумрик — отвърна Муминтрол с огорчение. — Седнал му е на рамото.

— Ах ти, миличък мой — каза тъжно майка му. — Ах ти, мое малко тролче.

Снусмумрик тъкмо бе извадил въдицата, когато змеят дофуча и кацна на коляното му. Целият се гърчеше от щастие, че го вижда отново.

— Стана тя каквато стана — измърмори Снусмумрик и перна настрана гадинката. — Къш! Махай се! Върви си у дома!

Но естествено, той си знаеше, че няма никакъв смисъл. Змеят по никакъв начин нямаше да си отиде. А доколкото си спомняше, това животно можеше да стане и на сто години.

Снусмумрик погледна загрижено малкото блестящо създание, което правеше какви ли не фасони, за да му се докара.

— Не отричам, че си красив — каза той. — Не отричам, че ще се радвам да си мой. Но разбираш ли, Муминтрол...

Змеят се прозя. Той полетя към шапката на Снусмумрик и се сви на кълбо върху дрипавата периферия, за да спи. Снусмумрик въздъхна и метна влакното на въдицата в реката. Новият поплавък заподскача по течението, лъскав и яркочервен. Снусмумрик знаеше, че днес Муминтрол нямаше настроение за риболов. Да я вземат чавките цялата тази щуротия...

Часовете минаваха.

Змейчето отлетя да си хване няколко мухи и се върна да спи върху шапката. Снусмумрик улови пет червеноперки и една змиорка, която пак пусна във водата, защото ужасно се мятеше.

Надвечер по течението на реката приближи лодка. Караше я млад хемул.

— Кълве ли? — попита той.

— Криво-ляво — отговори Снусмумрик. — Надалеч ли си се запътил?

— Кажы-речи — каза хемулът.

— Прехвърли насам въжето да ти дам малко риба — предложи Снусмумрик. — Ще я увиеш в мокри вестници и ще я изпечеш на жар. Много вкусна става.

— А какво искаш в замяна? — попита хемулът, защото не беше свикнал да получава подаръци.

Снусмумрик се засмя и свали шапката със спящия малък змей.

— Слушай какво — рече той. — Ще откараш този дребосък колкото е възможно по-далеч и ще го пуснеш на някое хубаво местенце, където има много мухи. Сгъни шапката, за да заприлича на гнездо, най-добре под някой храст, където никой няма да закача змея.

— Това змей ли е? — попита хемулът недоверчиво. — Хапе ли? Колко често трябва да се храни?

Снусмумрик влезе в палатката и се върна с каната за кафе. Напъха малко трева на дъното на каната и внимателно пушна вътре спящия змей. После я захлупи с капака и каза:

— Подавай му мухи през чучура и от време на време наливай по малко вода. Не се тревожи, ако каната се сгорещи. Ето ти всичко. Подир два-три дни направи точно както ти казах.

— Не е малко за пет червеноперки — възрази хемулът кисело и издърпа въжетото. Лодката се понесе по течението.

— Да не забравиш това със шапката — провикна се Снусмумрик през реката. — Той има голяма слабост към моята шапка.

— Добре де, разбрах — отговори хемулът и изчезна зад завоя на реката.

„Змеят сигурно здравата ще го ухапе — помисли си Снусмумрик. — Но всъщност, така му се пада.“

Муминтрол намина едва след залез слънце.

— Здравей — каза Снусмумрик.

— Здравей, здравей — отговори Муминтрол. — Улови ли нещо?

— Горещо-долу — рече Снусмумрик. — Няма ли да поседнеш?

— Ами! Аз само случайно минавам — промълви Муминтрол.

Настъпи мълчание. Но то беше някакво ново мълчание, тягостно и нелепо. Най-сетне Муминтрол попита, загледан във въздуха пред себе си:

— Свети ли на тъмно, а?

— Кой?

— Змеят, естествено! Рекох си, че ще е интересно да узная, дали такава гадинка свети на тъмно.

— Виж, това наистина не знам — отвърна Снусмумрик. — Иди да провериш у вас.

— Но аз го пуснах на свобода — възкликна Муминтрол. — Не дойде ли при теб?

— Не е идвал — каза Снусмумрик и си запали лулата. — Тези малки змейове си правят каквото им хрумне. Ту така, ту иначе, а стига да видят някоя тлъста муха и в миг забравят какво са мислили и чувствували преди това. Такива са змейовете, разбираш ли! Просто не заслужават да се милее за тях.

Муминтрол помълча доста време. После седна в тревата и забърбори:

— Знаеш, може и да си прав. Няма значение, че е избягал. Да, да. Така може би е най-добре. Виж какво... този нов поплавък... Добре изглежда във водата, нали? Червен.

— Доста — съгласи се Снусмумрик. — И на теб ще направя същия. Нали ще дойдеш утре да ловиш риба?

— Естествено — отговори Муминтрол. — То се подразбира!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.